

3. Мелих О. Ю. Державний кредит і сучасний стан державного боргу України. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7509> (дата звернення: 11.04.2020).

4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 11.04.2020).

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 11.04.2020).

Геращенко Наталія Андріївна
студентка 1 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І. П.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Здобуття вищої освіти виступає визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Фінансове забезпечення послуг вищої освіти повинно ґрунтуватися на пріоритетності витрат на розвиток вищої освіти з державного та місцевих бюджетів, використанні залучених коштів державних і приватних підприємств, громадських організацій, громадян, міжнародних освітніх фондів, програм і благодійних організацій, коштів, одержаних за надання додаткових освітніх послуг, виконання науково-дослідних робіт, доходів від виробничої та комерційної діяльності, кредитів і банківських позичок тощо.

В Україні існує проблема фінансування послуг з вищої освіти. У держави постійно не вистачає коштів не тільки на розвиток системи освіти, її інфраструктури, але й на забезпечення функціонування закладів вищої освіти. Недостатніми є обсяги фінансування закладів вищої освіти, недосконаліми є принципи розподілу і використання виділених коштів, діючий механізм інвестувань у вищу освіту тощо. У державних документах урядового рівня, неодноразово наголошувалося на необхідності розробки нових механізмів фінансування послуг вищої освіти, запровадження

багатоваріантних схем інвестування в освітню галузь, проте проблема залишається невирішеною [2].

Ефективна реалізація політики у сфері надання освітніх послуг неможлива без належного фінансового забезпечення навчальних закладів та освітніх програм, джерелами якого є як бюджетні кошти, так і кошти юридичних та фізичних осіб. Важливість вирішення проблем, що пов'язані з бюджетним фінансуванням освіти, зумовлена обмеженим обсягом та неефективним та недосконалим використанням наявних фінансових ресурсів, вимагає розроблення нових підходів до організації фінансування вказаної галузі.

Ефективність розв'язання проблем соціально-економічного розвитку України взагалі, та й будь-якого регіону країни багато в чому залежить від наявності та використання інтелектуального потенціалу суспільства, значна частина якого зосереджена в системі освіти.

Досвід розвинених держав підтверджує думку, що чим вищий рівень освіченості їх населення, тим вищий рівень соціально-економічного розвитку держави. Саме тому розвинені країни спрямовують фінансові ресурси на підтримку та забезпечення розвитку вищої освіти. Зазначимо, що від освітнього рівня у державі залежить рівень кадрового потенціалу, тоді як від якості людських ресурсів залежить рівень розвитку регіону, тому аналіз стану та закономірностей розвитку освітніх закладів за сучасних умов являється досить актуальною темою. В умовах реформування вищої школи увага науковців, політичних та громадських діячів до цієї проблеми цілком очевидна.

На розвиток системи освіти в Україні спрямовуються матеріальні та фінансові ресурси. Фінансування установ, закладів та заходів освіти здійснюється на нормативній основі за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, галузей економіки, підприємницьких структур, а також додаткових джерел фінансування.

Згідно Закону України «Про освіту» фінансування державних навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, коштів галузей економіки, державних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування [1].

Основним джерелом фінансування витрат на послуги вищої освіти є державний та місцеві бюджети. Держава повинна забезпечувати бюджетні

асигнування на освіту в розмірі не меншому десяти відсотків національного доходу, а також валютні асигнування на основну діяльність. Кошти закладів і установ освіти та науки, які повністю або частково фінансуються з бюджету, одержані від здійснення або на здійснення діяльності, передбаченої їх статутними документами, не вважаються прибутком і не оподатковуються.

Саме завдяки постійному зростанню витрат на освіту розвинені країни зберігають провідне становище у світовій економіці. При цьому досвід багатьох країн засвідчує той факт, що в більшості з них у структурі вкладень в освіту переважає державна частка. Основною причиною цього є те, що освіта – це той фактор, котрий громадянин може використовувати для підвищення свого життєвого рівня. Гарантований рівний чи у крайньому разі мінімальний доступ до освіти слугує цілям забезпечення рівних прав та соціальних свобод населенню тієї чи іншої країни.

Іншою важливою причиною державної підтримки освіти є суспільно-корисна цінність витрат на освіту. Вигоду від наявності громадян з високим рівнем освіти отримує не лише окремо взята людина, але й суспільство в цілому. Інакше кажучи, суспільна вигода від освіти перевищує суму тих вигод, які отримують окремі громадяни, й саме тому держава в більшості випадків не залишає питання про визначення рівня освіти на розсуд ринку, тому що ринок не завжди правильно враховує потреби та інтереси всього суспільства, тим більше, що послуги освіти, як правило, носять довгостроковий характер, а отже, й від них залежить довгострокова перспектива економічного та соціального розвитку країни в цілому.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України № 1556-18. від 2014 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2019).

2. Трусова Н. В., Сидор І. П. Освітня субвенція в контексті регулювання міжбюджетних відносин в Україні. Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій: монографія / За ред. Л. Гур'янової, В. Цибакової. Братислава – Харків: ВШЕМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 188 с.